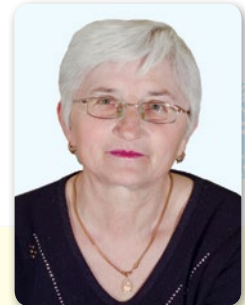
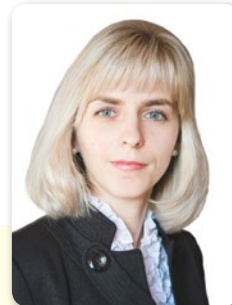

ХАЙ КНИЖЕЧКА ДИТИНІ ДОПОМОЖЕ ЗРОБИТИ СВІТ БАРВИСТИМ І ПОГОЖИМ

Формування мовленнєвих умінь у процесі аналізу літературного твору

Ірина ЛАГОЛА, викладач дитячої літератури,
Людмила СВИРІПА, викладач-методист,
Бродівський педагогічний коледж
імені Маркіяна Шашкевича, Львівська обл.

Дитяча література надзвичайно багатогранна. Вона допомагає педагогові плекати в дітях найкращі людські риси, розширювати світогляд учнів, збагачувати їхнє мовлення й формувати тонке чуття всіх відтінків слів, як лексичних, так і образних.

На основі оповідання Галини Ткачук “Гойдалка під кленом” розкриємо можливості літературного твору в формуванні мовлення учнів та його виховну роль.

Галина Ткачук — письменниця і літературознавець. Авторка поезій українською та польською мовами, повістей і оповідань, двох книжок для читачів-початківців (“Великодній пікнік” і “Гойдалка під кленом”).

Спілкування з дітьми завжди спонукає до того, що згадуєш свій дитячий досвід. Ти включаєшся у дитячу гру і сам стаєш її частиною... І ти вже маєш тоді право щось вигадувати, щось своє. Головне — це творча енергія, гра, що живе у світі дитинства, вона йде звідти. Просто її треба, “відловити”, як на приймач, і трансформувати у якусь придатну форму.

Галина Ткачук

Письменниця є володаркою першої премії Всеукраїнського конкурсу на найкращі твори для дітей “Золотий лелека” (2010), лауреаткою премії “Дитяча книжка року ВВС 2016” за книжку “Тринадцять історій у темряві”. Активно працює в команді “Порталу «БараБука»”. Простір української дитячої книги” й веде гурток літературної творчості для дітей. Твори Г. Ткачук перекладено польською, німецькою, англійською, російською та сербською мовами.

Надзвичайно цінними для своєї творчості авторка вважає зустрічі з дітьми і спільне читання книжок. Саме таке живе спілкування й забезпечило популярність творів Г. Ткачук серед читачів молодшого шкільного віку. Її твори, зокрема оповідання “Гойдалка під кленом”, вміщено у хрестоматії сучасної української дитячої літератури для читання в початковій школі. Розкриємо особливості роботи над його змістом на різних етапах уроку.

Налаштування на сприйняття твору

Перед ознайомленням з оповіданням учитель може прочитати дітям авторську історію, яка, можливо, лягла в основу “Гойдалки під кленом”.

Спогади Г. Ткачук про шкільні роки

У школі найбільше мені не подобалося, що в класі постійно треба було з кимось говорити. Легше й цікавіше було мовчати, дивитися і слухати. На початку зими в першому класі я довго хворіла, й батьки забрали мене зі школи. Другий раз

у перший клас мене вела бабуся і казала: “Галочко, ти ж зараз, як побачиш дітей, не супся, всміхайся. У тебе в портфелі дві груші. Одну з’їж — іншу комусь подаруй...” Цього разу в мене з’явилися друзі, щоправда, я не перестала бути тихою й сором’язливою. Однак я знаю, що багатьом людям якраз і потрібен саме такий друг, тому й не переживаю.

Учні можуть також “зустрітися” з Г. Ткачук під час перегляду відеоролику, в якому письменниця розповідає про свою творчість.

Короткий зміст оповідання

Сюжет оповідання “Гойдалка під кленом” простий, як дитячий малюнок. Дівчинка Ніна радісно гойдається, аж раптом помічає маму, злітає вниз і ненароком топче щойно посаджені квіти — іще ж не видно, що то вони, можна лише фантазувати про дельфінів, бо назва така — дельфініум. На допомогу приходять тато. Разом з ним Ніна купує й висаджує нові рослини. Щасливий фінал змінює і збагачує дівчинку — нині вона помічає й високі дерева, й маленькі майбутні квіти, і навіть вільне місце поруч із собою на гойдалці — тепер на ній можна гойдатися разом з Марком.

Після короткого знайомства з авторкою і змістом її творів перед читанням оповідання пропонуємо використати **метод розвитку критичного мислення “Кошик ідей”**, щоб активізувати опорні знання учнів і сприяти вдумливому читанню тексту.

Педагог малює на дошці зображення кошика, у який умовно збиратимуть усе те, що учні знають з теми уроку. У верхній частині кошика вчитель занотовує фактичні знання дітей.

Орієнтовний зміст запитань

- Що таке гойдалка?
- Яке її призначення?
- Якої форми може бути гойдалка?
- З якого матеріалу?
- Де вона може стояти?
- Що таке клен?
- Де він може рости?

Висунуті дітьми гіпотези, припущення стосовно того, про що вони прочитають у тексті, педагог записує в нижню частину кошика.

Орієнтовний зміст запитань

- Чому, на вашу думку, Г. Ткачук назвала оповідання “Гойдалка під кленом”?
- Хто може гойдатися на гойдалці?
- Чи багато дітей може поміститися на гойдалці?
- Чи можуть під кленом рости квіти?
- Які ви знаєте квіти?
- Де можна придбати саджанці квітів?
- Чи можна їх посадити самому?

Протягом уроку ці розрізнені у свідомості дитини факти або думки, проблеми або поняття можна буде зв’язати в логічні ланцюжки. Повертаючись до записів

у кошику, педагог з учнями перевіряють, чи справдились їхні припущення.

Робота над лексичними виражальними засобами

Жанр твору “Гойдалка під кленом” — оповідання. Автор, подаючи інформацію, використовує діалог у монологі (оповідь від імені головної дійової особи), що допомагає розкрити характер Ніни. Цей прийом дає змогу викликати в учнів відгук на переживання дівчинки, спонукати замислитись над тим, що таке світ, яке місце людини в ньому, виявити ставлення автора до персонажів і того, що з ними відбувається.

Педагогові слід звернути увагу дітей на частини мови, найуживаніші в оповіданні: це іменники та дієслова.

Іменники

Виконують функцію називання, позначання й конкретизації предметів, явищ, їхніх якостей. Авторка спеціально вводить їх у текст, аби передати характер дівчинки, її світобачення. Це такі слова: *майданчик, гойдалка, гірка, клен, тополя, пісок, троянда, тюльпан, кактус, малюки, мама, тато, дід* тощо.

З метою розпізнавання іменників (без уживання терміна) за питаннями *хто? що?* вчитель може запропонувати учням **гру “Я — тобі, ти — мені”**.

Хід гри

Учитель “надає” учням слово, а вони “повертають” запитання, на яке воно відповідає. Наприклад, педагог говорить “гойдалка”, учні відповідають “що”.

Цікавою для дітей є ще одна **гра — “Відшукай іменники”**.

Хід гри

Педагог просить дітей розшукати й повернути на місце іменники, які “повтікали” з речень, і пропонує кілька речень з тексту.

Ось наш ... (двір). Найкраще в ньому — це ... (майданчик) під кленом. А найкраще на майданчику — ... (гойдалка). Марків ... (дід) сидить ... (квіти) між тополею і

Анонс

Гендерно чутливе читання дитячих книжок

Як говорити про стать і гендер дітям? Як пояснити їм відмінність цих понять, психо-фізіологічні особливості статей та їхні соціальні ролі? І найголовніше — як приймати і комфортно проживати свою інакшість?

Про те, як засобами художньої літератури можна розкрити учням окреслені питання, читайте в **“УПШ”, 2019, № 2**.

Вчасно подбайте про передплату

Індекс — 89869

ОСВІТЯНИ ЛЬВІВЩИНИ — ПЕДАГОГАМ УКРАЇНИ

Зустрічайте у 2019 році спецвипуск журналу, в якому буде представлено **кращий досвід учителів Львівської області**.

У лютневому випуску

- Компетентнісні завдання з математики
- Ситуація успіху як спосіб розкриття здібностей, талантів і можливостей кожної дитини
- Досвід упровадження принципів педагогіки партнерства
- Методичні рекомендації до викладання теми тижня у 2-му класі "Ідеї. Винаходи. Відкриття"
- Гендерно чутливе читання дитячих книжок
- Інклюзивна освіта: робота з дітьми, які мають легку й помірну розумову відсталість, розлади аутичного спектра і синдром Дауна
- Управлінська компетентність працівника закладу освіти
- Реалізація особистісно орієнтованої освітньої програми "Лицем до дитини" у практиці школи
- Педагогічні умови формування громадянськості молодших школярів
- Урок математики з теми "Додавання та віднімання трицифрових чисел. Розв'язування задач на знаходження трьох чисел за трьома сумами"
- Урок німецької мови "Körperteile. Частини тіла"
- Сценарій екологічного заходу "Клекіт, клекіт, клекіт! То летять лелеки!"

ЗАОЩАДЬТЕ до 10%

- 1 Заходьте на сайт upsh.com.ua
- 2 Оформлюйте онлайн-передплату на журнали "УПШ" та "Джміль"
- 3 Щомісяця гарантовано отримуйте надійну методичну підтримку!